

ΕΜΠΟΡΟΣ : Πηγαίνω.

ΒΑΡΑΒΑΣ : Κάτι ήρθε λοιπόν.

Σε ποιό καράβι σ' έχω καπετάνιο ;

ΕΜΠΟΡΟΣ : Στο Σπεράντζα.

ΒΑΡΑΒΑΣ : Και δέν έπιασε τό μάτι σου

τό έμπορικό μου στήν 'Αλεξάνδρεια ;

Δέν μπορεί, άν είσαι Αίγυπτο, άν περνάς από Κάιρο,

έκεί στο στόμιο όπου πληρώνει ο Νείλος

τό φόρο του στή θάλασσα

έχεις τήν 'Αλεξάνδρεια.

ΕΜΠΟΡΟΣ : Ούτε τό είδα ούτε τό 'ψάξα.

"Ακουσα όμως τούς ναύτες που άπορούσαν

πώς έμπιστεύτηκες τόσα πλούτη σε τέτοιο τρελονάραβο.

ΒΑΡΑΒΑΣ : Τό μυαλό τους και μιá λίρα ! Τό καράβι τό ξέρω,

και ξέρω τί αξίζει. Άντε σ' τώρα, πήγαινε νά ξεφορ-

τώσεις,

και πές στον πράκτορά μου νά φέρει τό έμπορεύμα.

Βγαίνει ο ΕΜΠΟΡΟΣ.

Παρ' όλα αυτά μέ τρώει ή έγνοια για τό έμπορικό.

Μπαίνει ο 2ος ΕΜΠΟΡΟΣ.

2ος ΕΜΠΟΡΟΣ : Βαραβά, αυτή τή στιγμή μπαίνει στή Μάλτα

τό έμπορικό σου άπ' τήν 'Αλεξάνδρεια,

φορτωμένο πλούτη, και μεγάλο άπόθεμα περσινό μετάξι,

χρυσάφι και μαργαριτέρια τής 'Ανατολής.

ΒΑΡΑΒΑΣ : Πώς έγινε και δέν ήρθες με τά υπόλοιπα καρά-

βια από Αίγυπτο ;

2ος ΕΜΠΟΡΟΣ : Δέν τά είδαμε πουθενά, κύριε.

ΒΑΡΑΒΑΣ : Μάλλον θά πήγαν από τά παράλια του Χάνδακα,

για λάδια ή ποιός ξέρει τί.

'Ηταν όμως άστοχο νά κάνετε τόση διαδρομή

χωρίς άλλη βοήθεια, χωρίς οδηγό.

2ος ΕΜΠΟΡΟΣ : Είχαμε τόν ισπανικό στόλο από κοντά, κύ-

ριε, μάς άφησε μόλις μία λεύγα έξω άπ' τό λιμάνι.

Είχε πάρει στο κνήγι τίς τουρκικές γαλιέρες.

ΒΑΡΑΒΑΣ : 'Α, θά πήγαιναν στή Συκελία.

Τέλος πάντων, φύγε,

πές στους έμπόρους και τούς άνθρώπους μου

νά ξεμπερδέψουν γρήγορα και νά βγούν στή στεριά

νά επιβλέψουν στο ξεφόρτωμα.

2ος ΕΜΠΟΡΟΣ : Φεύγω.

ΒΑΡΑΒΑΣ : 'Έτσι κυλάει ή τύχη μας σε θάλασσα και σε

στεριά !

Νά πώς γεμίζουμε πλούτη όπου και νά στραφούμε !

Αυτά είναι: τ' άγαθά που υποσχέθηκαν στους Έβραίους,

σ' αυτά στηρίχτηκε ή εύτυχία του γερο-Έβραίου.

Τι άλλο πιά νά κάνει ο ύρναός για τόν άνθρωπο στή γή ;

Τόν πνίγει στήν άφθονία, άνοίγει για χάρη του

τά σωθικά τής γής, κάνει τίς θάλασσες υπηρέτη του

και βάζει τόν άνεμο νά κουβαλάει τά πλούτη του

μέ τό εύνούκό του φύσημα.

Γιατί νά μέ μισήσουν, άν όχι για τά πλούτη μου ;

Γιατί θά σ' εκτιμήσουν σήμερα, άν όχι για τά πλούτη

σου ;

Χίλιες φορές νά μέ μισούν Έβραίο και πλούσιο

παρά νά μέ συμπονοῦν φτωχὸ καὶ χριστιανό.
 Γιατί ἐγὼ στήν πίστη τους δὲ βλέπω ἄλλο καλὸ
 ἀπὸ τῆ μογηρία, τὴν ξηπασία καὶ τὴν ψευτιά,
 ποὺ δὲν ταυρίζουν καὶ πολὺ, κατὰ τὴ γνώμη μου, στὴ
 θρησκεία.

Εὐτυχῶς, ποὺ καὶ ποὺ βερίσκες καὶ κάποιο δύστηχο μὲ
 συνείδηση·

καὶ ποιά ἡ ἀνταμοιβή του ; ἀπ' τὴν πολλή συνείδηση νά
 ζῆτανεύει.

Λένε πὸς εἴμαστε διασκορπισμένο ἔθνος.

Δὲν ἔχω ἀντίρρηση· ἔχουμε συσσωρεύσει ὅμως πλούτη
 πὺ πολλὰ ἀπ' ὅλους αὐτούς ποὺ καμαρώνουν γιὰ τὴν
 πίστη τους.

Ἔχουμε καὶ λέμε : ὁ Καριζὸ Ἰαζέμ¹², ὁ μέγας Ἑβραῖος
 τῆς Ἑλλάδας,

ὁ Ὀμπέντ στὸ Μπαϊσέθ, ὁ Νόνες στὴν Πορτογαλία,
 ἐγὼ στὴ Μάλτα, ἄλλοι στὴν Ἰταλία, πολλοὶ στὴ Γαλλία,
 καὶ ὅλοι μας ζάπλουτοι,

μάλιστα, οἱ χριστιανοὶ δὲν εἶναι τίποτα μπροστά μας.
 Βασιλιάδες δὲν ἔχουμε, τ' ὁμολογῶ· δὲ φταῖμε ἐμεῖς·
 δυστυχῶς, εἴμαστε μετρημένοι στὰ δάχτυλα !

Καὶ τὸ στέμμα ἢ τὸ κληρονομεῖς ἢ τὸ παίρνεις μὲ τὴ
 βία·

καὶ ὅπως λέν πολλὸ σωστά,

τίποτα δὲν ἐξασφαλίζει μὲ τὴ βία.

Μωρὲ κυβερνήστε μας εἰρηνικά καὶ πάρτε γιὰ βασιλιάδες
 τοὺς χριστιανούς ποὺ πεθαίνουν γιὰ ἐξουσία.

Ἐγὼ δὲν ἔχω υποχρεώσεις οὔτε παιδιά,

ἐκτός ἀπ' τὴ μοναχοκόρη μου, ποὺ τὴν προσέχω
 ὅπως ὁ Ἀγαμέμνων τὴν Ἰφιγένεια.

Δικό της ὅ,τι ἔχω καὶ δὲν ἔχω. — Μὰ ποιὸς εἶναι ;

Μπαίνουν τρεῖς ΕΒΡΑΙΟΙ.

1ος ΕΒΡΑΙΟΣ : Μὴ μοῦ τὸ λὲς ἐμένα τώρα : εἶναι σχεδια-
 σμένο.

2ος ΕΒΡΑΙΟΣ : Γι' αὐτὸ ἐρχόμαστε στὸ Βαρβαθά.

Σ' αὐτὰ τὰ θέματα εἶν' ὁ καλύτερος σύμβουλος.
 Νά τος κιάλας.

ΒΑΡΑΒΑΣ : Μπα, μπα, πῶς καὶ ἔτσι, συμπατριῶτες ;
 Γιατί τέτοιο πλῆθος¹³ στὸ σπίτι μου ;

Τί κακὸ βρῆκε τοὺς Ἑβραίους στὴ Μάλτα ;

1ος ΕΒΡΑΙΟΣ : Ἦθε ἀπ' τὴν Τουρκία στόλος,
 γιλέρες πολεμικῆς, καὶ ἀράξαν στὸ λιμάνι.

Αὐτὴ τὴ στιγμή γίνεται συμβούλιο

γιὰ νά ὑποδεχτοῦν οἱ ἄρχοντες τοὺς Τούρκους καὶ τὴν
 πρεσβεία τους.

ΒΑΡΑΒΑΣ : Ἄν δὲν εἶναι γιὰ πόλεμο, μὲ τὸ καλὸ νὰ ῥθῶν
 ἢ ἄς εἶναι καὶ γιὰ πόλεμο, φτάνει νὰ τοὺς νικήσουμε.

(Κατὰ μέρος.) Μωρὲ ἄς ἔθθουν, ἄς πολεμήσουν, ἄς νι-
 κήσουν

καὶ ἄς τοὺς σκοτώσουν ὅλους,

φτάνει ν' ἀφήσουν ἡσυχο ἐμένα, τὴν κόρη μου καὶ
 τ' ἀγαθά μου.

1ος ΕΒΡΑΙΟΣ : Ἄν ἦταν νὰ ὑπογράψουν καμιά συνθήκη
 δὲ θά ῥχονταν μὲ τέτοια πολεμικὴ ἐξάρτηση.

2ος ΕΒΡΑΙΟΣ : Φοβῶμαι πὸς ἦρθαν γιὰ τὸ κακὸ ὀλοῶν.

ΒΑΡΑΒΑΣ : Καὶ τὸ σκόλο γιὰ τοὺς Μακκαβαίους, κύριε, τὸ ἔχω στὴ διάθεσή σας ὅποτε θέλετε.

ΜΑΤΙΑΣ : Ναί, μῆτέρα. Μιλούσαμε γιὰ δύο τρία βιβλία πού θέλω νὰ μοῦ δανείσει.

ΛΙΚΑΤΕΡΙΝΗ : Ὅχι, πολλές κουβέντες μαζί του· εἶναι μιάσμα.

Σὲ πλήρωσα, τελειώσαμε. Ἔλα, πᾶμε.

ΜΑΤΙΑΣ : Καὶ μὴν ξεχάσεις τὸ βιβλίο, Ἐβραῖε, ἔτσι ;

ΒΑΡΑΒΑΣ : Νά 'σαι ἤσυχος, ἀφέντη μου.

Βγαίνει ὁ ΜΑΤΙΑΣ καὶ ἡ ΛΙΚΑΤΕΡΙΝΗ μ' ἓνα σκλάβο.

1ος ΛΕΙΩΜΑΤΙΚΟΣ : Οἱ ἀγορές μας πῆγαν πολὺ καλά. Πᾶμε.

Βγαίνουν οἱ ΛΕΙΩΜΑΤΙΚΟΙ μὲ τοὺς ΔΟΥΛΟΥΣ.

ΒΑΡΑΒΑΣ : Πές μου τώρα ἐσὺ πῶς σὲ λέν, ἀπὸ πού κατάγεσαι, τί δουλειὰ κάνεις, σὲ τί κατάσταση βρίσκεσαι.

ΙΘΑΜΟΡ : Ἡ καταγωγὴ μου, κύριε, εἶναι ταπεινή.

Μὲ λένε Ἰθαμόρ, καὶ δουλειὰ μου ὅ,τι ὀρίσετε.

ΒΑΡΑΒΑΣ : Δὲν ξέρεις καμιὰ τέχνη ; Τότε ἄκου τί θὰ θὰ σοῦ πῶ

καὶ θὰ μάθεις πολλὰ καὶ ὠφέλιμα.

Πρῶτα πρῶτα, ν' ἀδειάσεις ἀπὸ μέσα σου κάθε συνείσθημα :

συμπόνια, ἀγάπη, μάταιη ἐλπίδα, δειλὸ φόβο.

Νὰ μὴ σὲ συγκινεῖ τίποτα, νὰ μὴ λυπᾶσαι ἀθρόωπο,

καὶ ὅταν ὁ χριστιανὸς βογκάει, ἐσὺ γέλα ἀπὸ μέσα σου.

ΙΘΑΜΟΡ : Ἔτσι, καλέ μου ἀφέντη ! Τέτοια μύτη, ἐγὼ τὴν προσκυνῶ.²³

ΒΑΡΑΒΑΣ : Ἐγὼ βγαίνο τὶς νύχτες ἔξω

καὶ ἀποτελειῶνο ὄσους ἀρρώστους βογκοῦν ἀβοήθητοι στὸ δρόμο.

Καμιὰ φορὰ ρίχνω φαρμάκι σὲ πηγῶδια·

πού καὶ πού χάνω εὐχαρίστως λίγες κορόνες

ἂν εἶναι νὰ περιποιηθῶ τίποτα κλέφτες χριστιανούς

καὶ νὰ τοὺς δῶ κάτω ἀπὸ τὸ μπαλόνι μου δεμένους μ' ἀλυσιδές.

Πρῶτα ἀσκήθηκα καλὰ μὲ Ἰταλοὺς :

μὲ τὶς κηδεῖες πλούτσια τοὺς παπᾶδες

καὶ δὲν ἄφρησα νεοκόρο νὰ κάτσει ἀργός :

ἢ τᾶφος ὄ' ἀνοιγε ἢ θὰ χτυποῦσε τὶς καμπάνες.

Ἦστερα ἔκανα μηχανικούς στὸν πόλεμο Γαλλίας-Γερμανίας·

μὲ τὴν πρόφραση πῶς συντρέχω τὸν Κάρολο τὸν Πέμπτο, ἔσφαξα μὲ τεχνάσματα ἐχθροὺς καὶ φίλους.

Ἔπειτα ἔγινα τοκογλόφος, καὶ μὲ ἐμβιασιμούς,

ἀπάτες, κατασχέσεις καὶ κόλπα μεσιτικὰ

γέμισα σ' ἓνα χρόνο τὶς φυλακὲς μὲ χρεοκοπημένους

καὶ ἔφτιαξα ἄσπυρα ὀλόκληρα μὲ τὰ ὄρφανά·

καὶ κάθε νέο φεγγάρι ἔλο καὶ κάποιος θὰ τρελαινόταν,

ἢ κάποιος κρεμιόταν ἀπὸ μαρζάκι,

καὶ πάνω στὸ στῆθος του καρφίτσωνε μακρὸ χαρτί

πού ἴγραφε πόσο τὸν βασάνισα μὲ τοὺς τόκους.

Κοίτα ὅμως πόσο ὠφελήθηκα πού τοὺς τυράνησα :

ἔχω τόσο χρῆμα, πού ἀγοράζω ὅλη τὴν πόλη.

Πές μου καὶ ἐσὺ τώρα, τί ἔκανες ;

ΙΘΑΜΟΡ : Ἐβάζα φωτιά στὰ χριστιανικὰ χωριά,

αλήθεια, αλυσόδενα ευνούχους, μαστίγιωνα σκλάβους
σέ γαλέρες.

Κάποτε ήμουν σταβλίτης σέ πανδοχείο·

τῆ νύχτα ξιμπαινα σίς κάμαρες κρυφά
κι ἔκοβα λαιμούς σπου ξβρισκα...

Μιά φορά στὴν Ἱερουσαλήμ

σκόρπισα στὰ μαρμάρινα πλακάκια,

ἐκεῖ ποὺ προσκυνούσαν οἱ πιστοί, μιὰ σκόνη,

κι κάρηκαν τόσο τὰ γόνατά τους,

ποὺ γέλασα μὲ τὴν ψυχὴ μου ὅταν τοὺς εἶδα ἀνάπηρους,
νὰ φεύγουν γιὰ τὴ χριστιανοσύνη κουτσαίνοντας, μὲ
πατερίτσες.

ΒΑΡΑΒΑΣ : Ἄ, δὲν εἶναι κι ἄσκημα! Νὰ μὲ θεωρεῖς φίλο ;
εἴμαστε καθάρματα κι οἱ δύο, ἔχουμε κάνει κι οἱ δύο
περιτομή,

μισοῦμε κι οἱ δύο τοὺς χριστιανούς.

Θέλω νὰ 'σαι πιστός κι ἐχέμυθος, κι αὐτὸ χρυσάφι δὲ
θὰ σοῦ λείψει.

Τράβα τώρα· ἐρχεται ὁ Ντὸν Λοντοβί.

Μπαίνει ὁ ΛΟΝΤΟΒΙΚ.

ΛΟΝΤΟΒΙΚ : Ἄ Βαρεβά — κι σ' ἔθελα·
ποῦ εἶναι τὸ διαμάντι ποὺ μοῦ ἔλεγες ;

ΒΑΡΑΒΑΣ : Ἐδῶ εἶναι, ἐδῶ· ἔλα μέσα.
Ἔ, Ἄμπιγκέλ, ἀνοίξε ! Ἀκούς ;

Μπαίνει ἡ ΑΜΠΓΚΕΪΛ.

Μπαίνει ἡ ΑΜΠΓΚΕΪΛ.

ΑΜΠΓΚΕΪΛ : Στὴν ὦρα ἔρχεσαι, πατέρα· ἔφτασαν
γράμματα ἀπὸ τὸ Ὀρμούζ, κι ὁ ταχυδρόμος εἶναι μέσα.

ΒΑΡΑΒΑΣ : Γιά νὰ δῶ. Κοίταξε, κόρη μου,

πάρε ἀπὸ δῶ τὸ Λοντοβί, τὸ γιὸ τοῦ κυβερνήτη μας,
νὰ τὸν περιποιηθεῖς ὅσο πιὸ καλά μπορεῖς,
φτάνει νὰ μὴ χάσεις τὴν παρθενιά σου.

Πές πὼς ἔχεις νὰ κάνεις μὲ (κατὰ μέρος) Φιλισταῖο.

Προσπούσου, πάρε ὄρους, κάνε δηλώσεις, ὑποσχέσου
ὅτι τὸν ἀγαπᾷς· δὲν εἶναι σπορά τοῦ Ἀβραάμ. —
Μὲ συγχωρεῖς, ἔχω μιὰ δουλίτσα.

Ἄμπιγκέλ, κάνε μου τὸ χατίρι, πάρ' τον νὰ τὸν πε-
ριποιηθεῖς.

ΑΜΠΓΚΕΪΛ : Νὰ σοῦ τὸ κάνω τὸ χατίρι.

ΒΑΡΑΒΑΣ : Δυὸ λόγια ἀκόμα, κόρη μου. (Κατὰ μέρος.) Φί-
λησέ τον,

πὲς του γλυκόλογα κι τὴλιξέ του σὲν πονηρὴ Ἑβραία,
ἔτσι ποὺ νὰ λογοδοθεῖτε πρὶν νὰ φύγει.

ΑΜΠΓΚΕΪΛ : Πατέρα, ἐγὼ ἀγαπῶ τὸν Ντὸν Ματία !

ΒΑΡΑΒΑΣ (κατὰ μέρος) : Τὸ ξέρω, κἀν' του ἐσὺ ὅμως τὰ
γλυκὰ μάτια.

Πὼς νὰ σ' τὸ πῶ, ἔτσι πρέπει. —

Μπά, τί βλέπω, τὸ γράψιμο τοῦ ἀντιπροσώπου μου.

Πηγαίνετε μέσα ἐσεῖς, θὰ βρῶ ἐγὼ τὴν ἄκρη.

Βγαίνει ἡ ΑΜΠΓΚΕΪΛ κι ὁ ΛΟΝΤΟΒΙΚ.

Κι ἡ ἄκρη βρέθηκε : ὁ Λοντοβίχ πεθαίνει.

Ὁ ἀντιπρόσωπος μοῦ γράφει πὼς χάθηκε ἕνας
ἔμπορος ποὺ μοῦ χρωστᾷται ἑκατὸ βαρέλια χρυσί.

Σκασίλα μου ! Ἔχω πιὰ ἀρκετά.

Καὶ τώρα αὐτὸς ἐκεῖ θὰ 'χει φιλήσει τὸ κορίτσι μου,